

MAHLÛKATA MERHAMET ETMEK*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtü

ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn...

Seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhamme-

dini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahibihî ecmaîn, ve

men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne

efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hed-

yi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu

teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muh-

desâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve

külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve

sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı

ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme en-

nehû kâl:

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ لَمْ يَصُمْ جَوَارِحَهُ عَنْ

مَحَارِمِي فَلَا حَاجَةَ لِي فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ

مِنْ أَجْلِي

(أبو نعيم عن ابن مسعود)

RE. 513/9 (*Yekülü'llâhu azze ve celle: Men lem*

tesum cevârihuhû an mehârimî, felâ hâcete lî

fî en yedea taâmehû ve şerâbehû min eclî.')

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Çok aziz ve çok muhterem kardeşlerim!

Allah hepinizden razı olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri dünyanın ve ahiretin saadet ve selâmetine sizleri ve bizleri nâil eylesin...

Peygamberimiz Efendimiz, rehberimiz, nümûne-i imtisâlimiz Muhammed Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinden bir demet okumak, öğrenmek, tefeyyüz etmek üzere, namazımızın arkasından böyle oturup bir saat kadar hadis ile meşgul oluyoruz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve anlatılmasına, açıklanmasına başlamazdan önce boynumuzun borcu, sevgimizin, saygımızın ve bağlılığımızın bir nişânesi ve gereği olması dolayısıyla, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâkine hediye olsun diye; ve onun mübarek sahabesi, cümle ahabî ve etbâ; ona en güzel tarzda ittibâ etmiş olan bütün mü'minler, alimler, fâzıllar ve kâmillerin;

Hazret-i Adem Atamız Safiyyullah'tan AS, Peygamber Efendimiz'e kadar yeryüzünün muhtelif yerlerinde ne kadar peygamber gelmiş geçmişse onların; bütün evliyâullah ve mürşid-i kâmillerimiz, sâdât ve meşâyih-ı turûk-u aliyyemiz; Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtazâ Efendilerimiz'den müteselsilen kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar turûk-u aliyye silsilelerimizden güzerân eylemiş olan sâdât ve meşâyihimizin ruhlarına;

Bu hadis-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş olan alimlerin, râvîlerin, musanniflerin;

bu kitabı cem ve te'lif eyleyip, bizim okumamız için vasiyet etmiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhuna hediye olsun diye;

Bu beldeleri, canlarını, mallarını ortaya koyarak, Allah yolunda cihad edip, sevap kazanalım, cenneti kazanalım, rıza-i Bârîyi kazanalım diyerek, nice nice uzak yerlerden buralara gelip gelip fetheden ecdadımızın, fâtihterin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin, içinde oturup bu hadis-i şerifleri okuduğumuz şu camiinin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve ondan sonra muhtelif zamanlarda gerekli tamir, tevsi ve tecdîd eylemiş olanların ruhlarına hediye olsun diye; bu caminin içinden güzerân eylemiş olan eimmenin, hutebânın, müezzinlerin ve cemaatlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan ve yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere, şu pazar günü herkes pikniğe gidip keyfine, zevkine, sefasına bakarken, Peygamber Efendimiz'e sevgisinden dolayı şu meclise gelen siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ve istediklerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan Müslümanlar da Rabbimizin rızasına uygun yaşayalım, Peygamber Eendimiz'in sünnetine uygun işler yapalım, Peygamber Eendimiz'in sünnetini ihyâ edelim, böylece şehid sevaplarına nâil olalım diye; Peygamber Efendimiz'in şefaatine nail olalım, ahirette

ona komşu olalım diye, bir Fâtiha üç İhlâs-ı Şerif okuyalım öyle başlayalım, buyurun!

.....

a. Âzaların da Oruç Tutması

Okuyacağımız hadis-i şerifler Gümüştanevî Hocamızın te'lif eylediği *Râmûzü'l-Ehâdis* isimli hadis kitabınının 513 sayfasınının 9. hadis-i şerifi ve devamıdır.

Demin metnini okumuş olduğumuz, İbn-i Mes'ud RA'ın râvîsi bulunduğu hadîs-i şerîfinde Peygamber Efendimiz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin şöyle buyurduğunu bize naklediyor:¹

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ لَمْ يَصُمْ جَوَارِحَهُ عَنْ
مَحَارِمِي فَلَا حَاجَةَ لِي فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ
مِنْ أَجَلِي

(أبو نعيم عن ابن مسعود)

RE. 513/9 (*Yekûlü'llâhu azze ve celle: Men lem tesum cevârihuhû an mehârimî, felâ hâcete lî fî en yedeâ taâmehû ve şerâbehû min eclî.*)

(*Yekûlü'llâhu azze ve celle*) “Aziz ve Celil olan Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur ki: (*Men lem tesum cevârihuhû an mehârimî*) Benim haram

¹ Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VII, s.380, no:40673; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.242, no:8075; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.508, no:23867; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIV, s.214, no:23867.

kılmış olduğum şeylerden sakınmayan; âzâları ve cevârihleri oruç tutmayan bir kimsenin, (*felâ hâcete lî fî en yedeâ taâmehû ve şerâbehû min eclî*) benim için yemesini ve içmesini terk etmesine hiç ihtiyacım yok.”

Yemiyor, içmiyor ama diğer âzâları ile günahları işleyip duruyor. Öbür âzâları da günahlardan kesilecekti. Kesilmediğine göre boş yere yemesini, içmesini terk ediyor. Benim onun yemesini içmesini terk etmesine ihtiyacım yok. Nasıl olsa maksat hâsıl olmadı, işler çığnendi gitti.

Muhterem kardeşlerim!

Oruç çok güzel bir ibadettir. Bilim adamları da, akıllı mantıklı her insan da, Yirminci Yüzyıl’ın modern ilmini okumuş herkes de bu ibadete hayran kalır. Bir müddet bir şey yemiyorsunuz. İki öğün atlatıyorsunuz, üç öğün atlatıyorsunuz, bir şey yemiyorsunuz.

“—Önümde yiyecek var, param var, niye yemiyorum?”

İşte bu akıl ve mantık işi. Nefis bir şey yemeyi istiyor ama yemiyorsunuz. Ne kadar güzel! Buradaki asıl maksat, insanın nefsini yenmeyi öğrenmesi.

“—Oruçtan asıl maksat perhiz mi?”

Değil. O zaman Peygamber Efendimiz bir diyet listesi çıkarırdı:

“—Şunları şunları yiyeceksiniz, bunları yemeyeceksiniz; şunlardan bunlardan perhiz yapacaksınız, şunlardan bunlardan şu kadar

gram yiyeceksiniz; tamam.” derdi.

Maksat sadece perhiz değil. Maksat insanın iradesinin kuvvetli olması, nefsini yenmesi, Allah’ın istediği noktada durması, Allah’ın çizmiş olduğu haram sınırını tecavüz etmemesi, öbür tarafa aşmaması, geçmemesi, Allah’ın istediği bir kul olarak yaşaması, Allah’ın istediği işleri yapması, haram kıldığı işleri yapmamasıdır. Maksat bu!

Biliyorsunuz insanın içinde bir nefis var. *Nefs... Nun-fe-sin* harfleri. *Fe* harfi cezimli ama söylemek, nefis demek zor olduğundan nefis diyoruz.

Ayrıca bir de nefîs kelimesi var.

“—Bu tatlı nasıl olmuş?”

“—Nefîs olmuş.”

Orada y var, o başka. ‘Nefse çok tatlı gelecek, çok güzel bir tarzda demek.

“—Bu manzara nasıl?”

“—Nefîs...”

Nefsin çok beğendiği, haz ettiği bir manzara demek; o ayrı.

Nefs insanın kendi içindeki maddî benliği. Bu maddî benliği, varlığı Allah bize vermiş, herkeste bir nefis var.

Niye vermiş? Hepsi hikmetli. Bu nefis yemek ister, içmek ister; o da güzel, istemesi de güzel. Hiç istemesi olmasa, insan ne zaman acıktığını bilmeseydi, yemeği atlatır atlatır, farkına varmaz, yemez, ondan sonra vücut çöker, gümbür

gümbür gider, insan yaşayamaz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bu yaşamanın devam etmesini istediğinden vücudun içine nefis diye bir varlık yerleştirmiş ki;

“—Sen bu vücudun maddî ihtiyaçlarını gözet! Sen idare müdürüsün. Şu vücut binasının idarî işlerine bak! Buraya su gerekiyor, suyu sağla... Su kesilirse bul. Gıda gerekiyorsa gıdayı sağla... Gıda kesilirse bul. Bu işleri kolla, gözet.” diye Allah bize bir nefis vazifelendirmiş, içimize vermiş.

Bu nefis terbiye edilmediği zaman her şeyi istiyor. Yaramaz bir çocuk gibi. Annesi ile çarşıya çıkıyor, macun görüyor:

“—Anne bana macun alsana!” ‘

“—Peki.”

Bir adım daha gidiyor:

“—Anne bana keten helva alsana!”

“—Peki...”

Biraz daha geçiyor:

“—Anne bana balon alsana!”

“—Peki...”

Biraz daha geçiyor:

“—Anne bana papuç alsana!”

“—Peki...”

“—Anne bana şundan alsana!”

“—Peki...”

Oyuncakçı dükkânının önünde annesini tutuyor,

yürütmesi mümkün değil.

“–Gitme!”

“–Ne olacak?”

“–Bunlara bakacağız.”

“–Evladım, para kalmadı.”

Başlıyor tepinmeye, ağlamaya. Yani her şeyi istiyor. ‘–’Aman illallah! Bu çocukla çarşıya çıkılmaz!’

Her dükkânın önünde bir mücadele, bir kavga, bir gürültü. Simitçiden simit ister, şekerden şeker ister, leblebiciden leblebi ister, üzüm-cüden üzüm ister. Vermesen üzülürsün, versen illallah dersin.

Nefis de bunun gibi, terbiye edilmediği zaman her şeyi istiyor:

“–İsterim de isterim!”

Sonu gelmiyor, bitmez tükenmez arzular kaynıyor. Denizin dalgaları nasıl bitmiyor, peş peşe sahile atılıp duruyor. İnsanın nefsinin arzuları da bitmek bilmiyor.

Ne olacak o zaman? Her şeye tamam dersin bozukluk olur, buna bir yerde “dur” demek gerekiyor ve bunun bir ölçüsünü koymak gerekiyor. Bunun ölçüsü şariat tarafından konulmuş.

Bizim dinimiz hayata hürmet ediyor, hayatı korumayı amaçlıyor. Dinin ana hedeflerinden birisi de hayatı korumaktır. İslâm dininin emirleri incelenirse hayatı koruma esasına çok dikkat ettiği görülür. Mesela bir insanın kendisini öldürmeye bile hakkı yoktur.

“–Can benim, sana ne? İstersem kayalardan aşağıya atlarım, istersem arabanın altına atlarım, istersem köprüden atlarım.”

“–Atamazsın.” diyor.

İslâm bu hayatı koruyor, küçükten beri koruyor. Hatta anne rahminden beri koruyor. Sonuna kadar koruyor. Hayata kastetmeyi en büyük günah saymış. İnsanın kendi hayatına kastetmesi de, başkasının hayatına kastetmesi de en büyük günahlardan. Bu ana prensibin ışığı altında; her şeyi güzel, her hükmü hoş olan İslâm’ın birtakım yasakları oluyor.

“–Şunu yapma, bunu yapma!”

“–Yirminci Yüzyıl’da böyle yasaklı bir şey olur mu?”

Elbette olur. Yasaksız yer var mı, yasaksız iş yürür mü? Hadi bakalım, şu İstanbul’da bütün yasakları kaldır. Hırsızlar kepenkleri açsın, dükkânları yağmalasın. Yasak yok ya, herkes önüne gelen eve dalsın, girsin çıksın, istediğini alsın; herkes istediğini yapsın.

“–Olur mu hocam?”

“–Olmaz.”

Tamam. Yasaksız yer olmaz. Yasaksız nizam olmaz. Nizam demek; “Şunu yapma, şunu yap.” demektir, yasak demektir. İslâm da nizam demektir; düzen, intizam demektir. Tabi yasakları olacak. İslâm bu yasakları koyuyor, yumuşak yumuşak söylüyor:

“–Gıdayı ölçüyle al, belli zamanlarda al, vücudunu tamamen gıda ile doldurma, midenin

bir kısmını boş bırak.” diyor.

Peygamber Efendimiz’in vücudun korunması, sıhhatin korunması ile ilgili nice nice güzel tavsiyeleri var.

Oruç diye bir ibadet konulmuş. On iki tane ay var. On iki ayın bir ayında, senede bir ayda, Ramazan ayında oruç tutuluyor. Bakın dünya ehli nelere çalışıyor? Dünya ehli bir ay tatil yapıyor. On bir ay çalıştı mı; “Senede bir ay yıllık izin yapacağım!” diyor. Yallah plajlara, denizlere, gezmelere gidiyor.

Bizim dinimizde, İslâm’da senede bir ay irade eğitimi olarak oruç var. Ne kadar güzel! Nasıl insanın varlığını koruyor, aklı koruyor, insanın haysiyetini koruyor. Dinin gerçeklerini insanlar arasında yürütmek için, ayakta tutmak için ne güzel prensipler koymuş.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِسْلَامِ

(*El-hamdü li’llâhi alâ ni’meti’l-islâm*) [İslâm nimetinden dolayı Allah’a hamd olsun!]

Ne güzel din! Ne güzel yasak!

قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ

(الأعراف: ٢٨)

(*Kul inna’llàhe lâ ye’muru bi’l-fahşâ’*)
“Ey Rasûlüm! Onlara de ki: Allah kötü şey emretmez!” (A’raf, 7/28)

Kanun bu... Allah-u Teàà Hazretleri:

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

(ق: ٢١)

(*Ve mà ene bi-zallâmin li'l-abîd*) “Ben kullarıma zulmedici değilim.” (Kaf, 50/29) buyuruyor.

“–Zulmetsem, kimse benden hesap soramaz ama ben kullarıma zulmetmem!” diyor.

Zulmetse hesap soran bulunur mu?

لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ

(الأنبياء: ٢٣)

(*Lâ yüs'elü ammâ yef'al*) “Allah, yaptığından sorumlu tutulamaz; (*ve hüm yüs'elûn*) onlar ise sorguya çekileceklerdir.” (Enbiyâ, 21/23)

Herkes sorgu suale tabi olabilir ama kâdir-i mutlak olan Allahu Teâlâ Hazretleri'ne kim iradesinin dışında bir şey yaptırabilir?”

Olmaz! Allah; kötü şeyi emretmediğini, daima iyi, faydalı şeyleri emrettiğini bize bildirmiş. Demek ki her emrettiğinde her yasakladığında insanlık için bir fayda var. Bunu biliyoruz ve bunu incelediğimiz zaman, İslâm'a hayranlıkla bağlılığımız katmerleniyor, kat kat kuvvetleniyor.

“–Ne güzel nizammış. Ben bu dini anamdan babamdan öğrendim ama ne güzel bir dinmiş!” diyoruz.

Bizim böyle dememizle kalmıyor; anası babası hıristiyan, putperest, budist olan insanlar da müslüman oluyor. İnceleyince güzelliği karşısında hayran kalıyor, müslüman oluyor. Budizm’i, Hıristiyanlığı, Yahudiliği incelemiş. Bakıyor en güzeli İslâm, hak yol İslâm; İslâm’a geliyor. Bu Hindistan’da da, Avusturalya’da da, Pakistan’da da, Amerika’da da böyle.

Peki, neden bütün dünya insanları gürül gürül müslüman olmuyorlar?

Senin ve benim gayretsizliğimizden, çok çalışmadığımızdan, gayret göstermediğimizden, İslâm’ın güzelliğini iyi temsil edemediğimizden.

Emekli astsubay bir kardeşimiz anlatıyor:

“—Başka partiden, parti olarak karşı kutuptan, menfi, inançsız, bize de yan bakan biri vardı. Konuştuk. Ona İslâm’ın güzelliklerini anlattım. ‘İslâm; senin söylediğin, düşündüğün, sandığın gibi değil.’ dedim, inanmadı. Yavaş yavaş ikna ettim, yola getirdim. Hatta bir gün sizin caminize Cuma’ya getirdim.” diyor.

Adam münkir, inançsız ve muhalif iken ona hakkı anlatmış, kabul ettirmiş. “Ama siz başka türsünüz.” diyormuş. Hayır, biz başka türlü değiliz, İslâm böyle ama İslâm’ın yaşanması kalmamış, azalmış, Müslümanlar bozulmuş, İslâm’ı başkalarına anlatmak için gayret azalmış.

Herkes dünya galesine, geçim derdine düşmüş; bu dinin hizmetlisi nerede? Nerede o âşık-ı sâdık nerede?

“–Ne iş yaparsın?”

“–Nalburum.”

“–Sen ne iş yaparsın?”

“–Mühendisim.”

“–Aman hocam, çok lafa tutma. İnşaat şantiyemde işçiler bekliyor, hadi Allah’a ısmarladık.”

“–Biraz dur, konuşalım!”

“–Aman hocam daireye imzaya zor yetişeceğim.”

Bakıyorsun ortada kimse kalmıyor. Dine hizmet bahis konusu olduğu zaman herkes bağlanmış. Abdest alırken boynumuzu da mesh ediyoruz, diyoruz ki; “Yâ Rabbi! Benim boynumu her çeşit esaret bağından kurtar, bağımlı olmayayım. Sana kul olayım, senden gayri bir şeye bağımlı olmayayım. Şu benim boynumu cehennemden âzad et. Şeytana kulluktan âzad et, nefse kul olmaktan âzad et. Her şeyden kurtar, hür olayım.”

Hürriyet nedir?

“–Hürriyet; atlar, kuşlar, kelebekler, koyunlar, balıklar,

inekler gibi giyinmeden, çırılçıplak, gönlünce istediğin şeyi yapmaktır, çalışmamaktır, yan gelip yatmaktır, güneşlenmektir, bronzlaşmaktır.”

Böyle hürriyet olur mu? Buna anarşi, idaresizlik derler. Anarşi bu! Hürriyet, insanı bağlayan duygulardan kurtulmaktır. Kendisini faziletli insan olmaya engel olan her çeşit bağlantıdan

ve takıntıdan kurtarıp yükselmektir. Yüksel bakalım yükselebildiğin kadar...

Yüksel çünkü yerin bu yer değildir. Dünyaya gelmek hüner değildir.

Yükseleceksin, yükseleceksin, insan-ı kâmil olacaksın, faziletli olacaksın. Hayatın bir gayesi var; en yüksek insan olmak. En yüksek insan olmaya hiç çalışmamış, İslâm'a hiç gayret göstermemiş... Sokaklar, caddeler, şehirler perişan; belediyecilik yok, temizlik yok, intizam yok... Sevgi yok, saygı yok... Ne olacak?

Kendisi muhtâc-ı himmet bir dede; Nerede kaldı gayriye himmet ede...

Biz kendimiz nasihate muhtaç, İslâm'a muhtaç hale gelmişiz. Gayrimüslim bize bakıp da müslüman olur mu? Olmaz, olmuyor. İptidâî görüyor, olmuyor. Çünkü kusurluyuz. Gerçek müslüman böyle değil. Gerçek müslüman tuttuğunu koparıyor. Yanına gelen insanı kendisine hayran bırakıyor ve müslüman olmasına vesile oluyor. Gerçek müslümanın şânı bu... Görüyoruz, duyuyoruz, işte bu sabah da duydum. Muhalif insan gide gele, gide gele İslâm'ı sevmiş.

Bizim bir profesör arkadaşımız vardı, Amerika'da tahsil görmüş:

“—Ben orada ihtisasımı yaparken, onun yanında talebesi iken Amerikalı profesörüm; benim ahlâkımdan dolayı, bana hayranlığından dolayı neredeyse müslüman olacaktı.” dedi.

Çalışırsak, güzel müslüman olursak cümle

cihan halkı müslüman olur. Çalışmazsak bile bize baktıkları zaman müslüman olurlar. Bu insanların içinde din duygusu var, doğruyu arıyorlar ama sen güzel numune değilsin, ben güzel numune değilim. Sen ve ben güzel nümune olsak zaten geliyor, kıyıdan kenardan yanaşıyor, bakıyor beğeniyor, müslüman oluyor. Hiçbir şey söylemeden de olabiliyor.

İnsanın içinde nefis denilen bir varlık var, bu varlığın ıslah edilmesi için İslâm, senede bir ay bir irade eğitim kampı kurmuş. Bir ay yıllık izin değil, bir ay yıllık eğitim, ne kadar güzel. Ne kadar güzel bir din! Bir ay kendini iradenle kontrol edeceksin. Yemek karşında ama yemeyeceksin; buzlu bardak karşında, güneş tepende ama suyu içmeyeceksin, bekleyeceksin. Birisi kavga etmeye gelse; “Ben oruçluyum, sana uymam!” diyeceksin; diline sahip olacaksın, mâlayâni söylemeyeceksin; gıybet, dedikodu etmeyeceksin. Miden haram lokma görmemiş olacak. Elin harama uzanmayacak, gözün harama bakmayacak.

Oruçta her âzânın günahı kesilmesi gerekiyor. Oruçlu iken Allah’ın sana helal kılmış olduğu su ve ekmeği bile yemiyorken, sair zamanlarda da haram kıldığı kötü şeyleri yapmak caiz mi? Hiç akla mantığa sığıyor mu? İnsan derhal içinden bir kocaman haykırış bekliyor:

“—Hayır, olur mu öyle şey! Allah’ın helâllerini nefsim ezilsin diye, iradem kuvvetlensin diye yemezken, içmezken bir deneyeyim olsun diye harama bulaşır mıyım? Hayır, asla bulaşmam. Elbette onları hiç yapmam.”

Eskiden; “Evleviyetle yapmam.” derlerdi. Evleviyet, evlâ oluş şekliyle demek. “Bu böyle olduğuna göre, bu hayli hayli böyle...” mânâsına gelir.

Birçok insan orucun bu halini bilmiyor. Orucun böyle bir ibadet olduğunun şuurunda değil. Sanıyor ki oruç sahura kalkmaktır, güzel yemekler yemektir, ondan sonra oruç tutmaktır. Akşamüstü kandillerin yanmasıdır, ondan sonra iftar sofrasında yüklen yüklenebildiğin kadar. Gündüz iki öğün atlattın ya, sabah kahvaltısı ile öğle yemeği yemedin ya. “Akşam bunları telafi etmek gerekiyor.” diye iki buçuk misli mideyi yüklemek. Millet böyle sanıyor. Halbuki böyle değil.

Avrupalının birisi bizim bir iftarda bulunmuş. Milletin yemeğe, suya nasıl saldırdığını görmüş. Demiş ki: “Bunların hepsi ölecek ama dur bakayım nasıl ölecekler.” Kenardan seyrediyor. Millet asker bavulu gibi midesini dolduruyor. “Onu da koyayım, bunu da koyayım.” derken midenin nefes alacak hali kalmıyor, gözler baygınlaşıyor. Ondan sonra gelsin çaylar, gitsin kahveler.

Bu kadar yemek yeyince, insan nasıl hazmeder? Tıkanır, kalbi durur, bir. Avrupalı böyle gözetlemeye devam ederken yatsı ezanı okunmuş. Bizim cemaat kalkmış önce on rekât yatsı namazı kılmışlar, arkasından yirmi rekât teravih kılmışlar, vitir vacibi de kıldıktan sonra otuz üç rekâtı tamamlamışlar.

Tabii eğile kalka o midedeki şeyler hep

hazmediliyor. ‘‘Tamam.’’ demiş, ‘‘Öleceklerdi ama bundan sonra ölmezler, artık hazmettiler.’’

Neden sair zamankinden fazla bir ibadet?

O da Allah’ın bir hikmeti. Allah, kullarının sabrede-meyeceğini biliyor. Onun için Ramazan’da başka aylarda olmayan teravîh namazı var; yirmi rekât... Niye çok? Çünkü yemeği çok yiyorsun. Sen yemeği çok yemeseydin, belki o da az olurdu. Yemeğe böyle yükleneceğini bildiğinden, senin sıhhatin için Allah onu öyle çok yapmış. Ancak öyle eriyebiliyor.

Orucun öyle olmadığını, insan hadîs-i şerîfleri okursa anlar. Oruç daha asil bir ibadettir, insanın irade terbiyesidir. Oruç insanın nefsinin terbiyesi; haramlardan kesilmeyi, harama karşı direnmeyi öğrenmesi ibadeti, bir askerî talimdir. Oruç bir kamp çalışması; kampta komandoları eğitiyorlar.

Millet bunu bilmez. ‘Yemek yemiyor, su içmiyor.’ Bunu bilir ama gözü haramda, kulağı haramda, dili haramda, eli haramda, ayağı haramda olursa, bu açlık ve susuzluğun ona bir faydası olmaz.

Âzâ ve cevârih ne demek?

İnsanın uzuvları ve organları demek. Ellerimiz ayaklarımız gibi vücudumuzun parçaları demek. Allah; ‘‘Öteki âzâları oruç tutmazsa benim onun yemeyi ve içmeyi bırakmasına ihtiyacım yok.’’ diyor. Ötekiler de oruç tutacak. Ne yapacak? Gözü harama bakmayacak, kulağı haramı dinlemeyecek, dili haramı söylemeyecek, eli harama uzanmayacak, ayağı haram yere yürüyüp

varmayacak. Her şeyi haramdan kesilecek; her âzâsı günahattan perhiz yapacak, günaha sırt dönecek, günaha reaksiyon gösterecek ki orucu oruç olsun, Allah ona sevap versin.

Peygamber Efendimiz SAS'ın bize bildirdiğine göre, Allah-u

Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:²

² Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2723, no:7054; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.806, no:1151; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.136, no:764; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.393, no:9101; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.45, no:1235; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.269; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.235, no:7898; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.279, no:3285; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2675; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.379, no:7723; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.476, no:2507; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.269, no:541; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.174, no:1120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.273; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.66, no:254; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.219; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.99; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.404; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.162, no: 1955; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.371; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.806, no:1151; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.162, no:2213; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.40, no:11377; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.286, no:1005; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.273, no:8117; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2523; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2677; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.159, no:2211; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.129, no:915; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2521; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.349; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.177, no:4478; Hz. Ali RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.161, no:2212; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.446, no:4256; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.98, no:10076; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2522; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.213, no:3691; Dâra Kutnî, *İlel*.

الصَّوْمُ لِي وَأَنَا أَجْزَى بِهِ

(بخ. م. ت. حم. عن أبي هريرة)

(*Es-savmü lî, ve ene eczî bihî*) “Oruç, benim içindir; onun mükâfatını ben vereceğim!”

Böyle oruç tutarsa, o zaman insan çok sevaba erer.

“—Hocam, inşaallah bunu bir deftere yazarım unutmam. Önümüzdeki Ramazan’da böyle oruç tutarım.”

Bu da doğru değil! Ramazan’da oruç tutmak farz. Sıhhatine sahip olan, şartları yerinde olan herkes oruç tutacak ama Ramazan’ın dışında da oruçlar var! Onlara sünnet oruçlar, nafîle oruçlar diyoruz. İnsan Ramazan’ın dışında da bu egzersizi devam ettirmeli. Mesela sünnet olan Pazartesi ve Perşembe oruçları var. Peygamber SAS buyuruyor ki:³

---

c.V, s.316, no:907; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXII, s.59, 141; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.309, no:3391; Vâsile ibn-i Eska’ RA’dan.

İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.1254; Ebû Meysere RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.404; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.III, s.416, no:5071-5080; *Kenzü’l-Ummâl*, c.VIII, s.710, no:23576-23629 ve 24271-24290.

³Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA’dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201, no:21801; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü’bnü Zeyd RA’dan.

Taberânî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA’dan.

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ فَأُحِبُّ
أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ

(ت. عن أبي هريرة)

RE. 253/2 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*) “Pazartesi ve perşembe günleri kulların amelleri Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne arz olunur; (*feuhibbu en yu'rada amelî ve ene sâim*) Ben de amellerimin oruçluyken arz edilmesini seviyorum da, ondan o günlerde oruç tutuyorum.” derdi.

Allah her yerde hâzır ve nâzırdır. Kulların her yaptığını biliyor ama resmî işleme sunulması o zaman oluyor; Pazartesi, Perşembe. Peygamber Efendimiz; “Onun için ben de amellerimin Rabbime arz olunduğu zamanda oruçlu olmayı severim.” buyuruyor.

Efendimiz; Pazartesi ve Perşembe günleri oruç tutardı. Hele Receb ayı, Şa'ban ayı geldiği zaman fevkalâde çok oruç tutardı. Hele hele kamerî ayların 13, 14 ve 15. günleri, mehtaplı gecelerin gündüzlerinde orucu hiç bırakmamış. Kim bilir o gecelerde nasıl bir nurâniyet, gündüzlerinde nasıl bir bereket var. O kendisine mâlum olduğu için o günlerde orucu hiç bırakmamış.

Demek ki bizler de zaman zaman, bu sünnet oruçlarının zamanı geldikçe, o oruçları tutmalıyız. Ama orucu Allah'ın istediği gibi tutmalıyız. Meselâ, gözümüze de oruç

tutturmalıyız.

“—Gözüm kayıverdi hocam, ne yapayım, dayanamadım, gitti.” Olmaz!

“—Dilimi tutamadım hocam, hay kopasıca, her zaman böyle yapıyor.”

Peygamber Efendimiz; yalan sözün, yalan şahitliğin orucu bozduğunu söylüyor. Mânevî bakımdan bozuyor, sevabı kalmıyor. Yalan söz söylediği zaman, yalancı şahitlik yaptığı zaman orucu gidiyor. O bakımdan oruç turalım. Orucun bir irade eğitimi olduğunu bilelim. Orucun bütün vücudun her âzâsına, her organına tutturulması gerektiğini bilelim.

Kalbin orucu nedir?

Kalbin orucu da günah şeyleri düşünmemek, günah şeylere meyletmemek, günahı istememek; iyi şeyler istemektir, Allahu a’lem... İnsanın kalbine bile oruç tutturması gerekiyor, kötü şeylerden kesilmesi gerekiyor.

Allah cümlemize kendisinin razı olduğu amelleri işlemeyi nasip eylesin...

Birtakım şeyler yapıyoruz ama Allah indinde kabul olacak şekilde mi yaptık, yoksa hiçbir işe yaramaz şekilde mi yaptık, bilmiyoruz. Adam akşam; “Bugün oruç tuttum.” diye sevinecek, keyiflenecek, halbuki Allah kabul etmiyor, “istemiyorum” diyor. “Akşama kadar aç ve susuz kalmaktan gayrı bir kârı yok.” diyor.

“—Namaz kılıyoruz, acaba namazın da böyle sırları var mı?”

Elbette var. Namazın da böyle riayetleri, böyle

incelikleri var. Sen namaz kıldım mı sanıyorsun? Vah vah! Onlara dikkat etmediğin zaman bu namazın sevabını hiç alamazsın. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:

“—Nice namaz kılan insan vardır ki namazı onu Allah’a yaklaştırmaz, ancak uzaklaştırmaya yarar.”

Namaz kılıyor Allah’tan uzaklaşıyor! Demek ki güzel kılınmayan bir namaz, kötü bir kalple kılınan namaz, sahibinin duygusuzca, iz’ansızca, akılsızca, mantıksızca yapmış olduğu; şekilden ibaret olan bir namaz, ruhsuz bir namaz belki insanı Allah’tan uzaklaştırıyor. Belki adam namazı kılıyor; “Ben bundan bir fayda görmedim, bir daha kılmayayım.” diyor; namazı orucu bırakıyor.

Zaten güzel kılmadın ki! Onun için Allah seni cezalandırdı. İbadetten kesilmek, Allah’ın sana cezası. Allah seni huzuruna almıyor. Bundan büyük ceza mı olur? Huzuruna kabul edilmiyorsun.

“—Ben üç gündür namaz kılmıyorum.”

Demek ki üç gündür Allah seni huzuruna kabul etmiyor. Herkes günde beş defa huzuruna girerken, sen üç gündür huzuruna kabul olunmamışsın. Ağla! “Benim kabahatim nedir?” diye düşün, onu bulmaya çalış. Akşam gıybet mi ettin, sabah haram mı yedin? Ne yaptıysan sebebini bul ve tedaviye geç.

Medine-i Münevvere’de anlatırlar; bu işi oraya yerleşen insanlar bilir, mücavir dediğimiz kimseler bilir, nice incelikleri var. Peygamber

Efendimiz'in Ravza-ı Mübâreke'sine geldiği zaman, “*Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ Rasûla'llah!*” diye selâm veren kişi, “*Ve aleyküm selâm...*” diye cevabını işitirmiş. Öyle mübarek insanlar oluyor Yâni selam verdiği zaman Rasûlüllah'ın kendisinin selamını aldığını kulaklarıyla duyuyor. Öyle insanlar var.

Birisi bir gün gelmiş, yine saygıyla sevgiyle; “*Es-salâtü ve'sselâmü aleyke yâ Rasû'lallah!*” demiş ama karşılık yok, bir şey duymuyor.

“—Acaba ne kabahatim oldu ki? Rasûlüllah selâmıma cevap vermedi.”

Bir kabahat var. Düşünmüş, aramış, sonunda anlamış. meğer biraz Medine'nin aleyhinde konuşmuş; havasını, suyunu, gıdalarını şikâyet etmiş. Hemen kesilir! Çünkü insanın dinde tarikatte, tasavvufta, mâneviyatta ilerlemesi edeptedir. Edepten mahrum oldu mu yukarıdan aşağıya tepe taklak düşüverir. O bakımdan Allah hepimize edebe riayet etmeyi nasib eylesin...

Bu izahtan sonra bir kere daha hadîs-i şerîfi mealen verip ikinci hadîse geçelim:

“—Aziz ve Celil olan Allah buyurur ki; âzâları, organları benim haram kıldığım şeylerden kesilmeyen, oruç haline geçmeyen, oruç tutmayan kimsenin, benim için yemesini içmesini terk etmesine ihtiyacım yok.”

O bakımdan oruçlarımıza dikkat edelim. Ramazan gelmeden başka sevaplı oruçları da tutmaya kendimizi alıştıralım.

Zilhicce'nin ilk on günü oruç tutmak çok sevap.

Hacıların hacca gittiği, o kutsal topraklarda ibadetler ettiği, Arefe günü Arafat'a çıktığı o günlerde oruç fevkalâde sevap. Hele Arefe günü fevkalâde sevap. Hacılar için değil. Hacılar orada güneşin altında ibadette olacaklarından; Mina'dan Arafat'a yürümüş olduklarından, Arafat'tan Müzdelife'ye dönecek olduklarından onlara mekruh. Dinimiz ne kadar hikmetli, hacı olmayanlar burada oruç tutarlarsa onlara sevap. Arafе günü orucu çok sevap.

Zilhicce'nin başından itibaren bayrama kadar olan günlerde on gün oruç tutmak çok sevap; hatırlınızda olsun. Ondan sonra Muharrem'in 9, 10, 11'inde oruçlar var. Sonra *eyyam-ı bîz* oruçları var. Kamerî ayların 13, 14, 15'i. Kendinizi bunlara alıştıırın; oruç tutmaya alıştıırın, kendinize hâkim olmaya alıştıırın.

Birisi ile konuşuyorum:

‘—Niye böyle yaptın?’

‘—Kendimi tutamadım.’ diyor.

İşte o kendini tutamadığın, kendimizi tutamadığımız yanlış. Kendimizi tutabilmeliyiz. Dayanamadım, sinirlendim, bağırdım, tutamadım. Zaten herkes suçu bundan işliyor. Tutmayı öğreneceksin; İslâm bu, oruç bu. Kendimizi kontrol etmeyi, kendimize hâkim olmayı öğrenelim inşaallah...

Ramazan'a gelinceye kadar bu nafile oruçlarla tatbikatı yapalım da Ramazan'da kaliteli oruç tutmayı öğrenmiş olalım. Yoksa Ramazan'da başlarsak orucumuz yine delik deşik olur, yine güve yeniği gibi olur. Şimdiden başlayalım da

Ramazan ayına kadar ancak alışırız, ancak öğrenebiliriz.

b. Mahlûkâta Merhametli Olmak

İkinci hadîs-i şerîfe geçiyoruz.

Sayfanın onuncu hadîs-i şerîfi. Râvîsi Hz.Ebû Bekir Efendimiz RA. Deylemî kitabına yazmış. İbn Asâkir'in, Ebu's- Şeyh'in

kitabında var. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:⁴

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ رَحْمَتِي
فَارْحَمُوا خَلْقِي

(أبو الشيخ كز. والديلمى عن أبى بكر)

RE. 513/10 (*Yekûlu'llàhu azze ve celle: İn küntüm tuhibbûne rahmetî fe'rhamû halkî*)

(*Yekûlu'llàhu azze ve celle*) “Azîz ve Celîl olan Allah buyurur ki...” ‘

Azîz ve Celîl olmak' ne demek? Aziz olmak; mutlaka galebe çalıcı, hiç kimse önünde duramaz, mutlaka galip mânâsına gelir.

Bir de nadir ve kıymetli şeye aziz derler.

“—Filanca mal, pazarda azizleşti.”

Ne demek? Yani çok nadir, çok az bulunur, çok

⁴ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.51; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s252, no:8103; Taberânî, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.51, no:41; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'dDuafâ*, c.III, s.30; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Şâşî, *Müsned*, c.III, s.399, no:1154; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

kıymetli, bulunsa hemen kapışılacak, herkes üstüne atlayacak mânâsına...

Bir de mutlak olarak, mağlubiyeti hiç bahis konusu olmayacak tarzda galebe çalıcı galibe azîz derler. Allah-u Teâlâ hazretleri elbette bu sıfata her yönden sahiptir. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kahrının önüne hiç kimse geçemez, nusretinin önüne hiç kimse geçemez. Allah'ın tutup kaldırdığı bir kulu kimse aşağıya indiremez. Allah'ın desteklediği bir orduyu kimse yenemez; velev bir avuç bile olsa, düşmanları perişan eder, darmadağın dağıtır. Tarihte misalleri çok. Allah Aziz'dir.

Celîl, celâl de ululuk mânâsı ifade ediyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri yücedir, uludur.

Her yönden hükmü yürüyücü, galip ve ululuk sahibi olan Allahu Teâlâ hazretleri şöyle buyuruyor:

(In küntüm tuhibbûne rahmetî) “Ey kullarım, siz benim rahmetimi seviyorsanız, arzunuz benim rahmetime ermek ise; ‘Ah Allah'ın rahmetine bir mazhar olsam, o lütfa bir nail olsam, Allah'ın lütfu bende bir tecelli etse, Allah'ın rahmeti ile dünyam ve ahiretim aydın olsa...” diye Allah'ın rahmetini elde etmeyi seviyorsanız, istiyorsanız, *(fe'rhamû halkî)* benim yarattıklarına merhamet edin!”

Acımak; yaratılanlara, mahlûkata sevgiyle şefkatle yaklaşmak; bir sıkıntı içinde olmalarını istememek, sıkıntılarsa yardımcı olmaya çalışmak, ızdırap çektiklerini görünce yüreğinin parçalanması, dayanamaması, gözünden yaş

gelmesidir. İnsan bütün mahlûkata acıyacak. Bakın, (Fe'rhamû halkî) “Yarattıklarına acıyın!” diyor. Sadece insanlara demiyor.

Onun için tasavvufta; büyüklerimizden duyduğumuz, gördüğümüz, bildiğimiz şekil şudur ki, biz karıncayı bile incitmeyiz, acırız. Her çeşit mahlûka acırız. Bizim ecdadımızın vakıfları, bizim ecdadımızın davranışları, yaptıkları işler incelenirse, bu çok net olarak görülür. Biz her mahlûka acırız, hepsine merhametimiz vardır. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri merhameti tavsiye ediyor.

Bazı mahlûkları öldürüyoruz!

كُلُّ مُضِرٍّ يُقْتَلُ

(Küllü mudırrın yuktelü) “Zararlı olan her şey öldürülür.”

Allah ona izin veriyor. Çünkü hayatın bir nizamı vardır, her canlının bir düşmanı vardır; düşmanı ile mücadele eder, öldürür. Buna tabiatta hayat mücadelesi diyoruz, yaşam kavgası diyoruz. Televizyonda belgesel filmlerde görüyorsunuz; o mahlûk o mahlûka saldırıyor, yutuyor; o onun gıdası, ne yapsın? Geyik aslanın avı, otlar geyiğin avı; her şey böyle halka halka. Küçük balıklar, büyük balıkların avı; daha büyük balık geliyor onu avlıyor. Kanun böyle.

Güzel güzel kanatları olan bir kelebeği, sevimli gibi gördüğümüz küçük bir serçe geldi; havada uçarken yakaladı, yuttu. Bazen insanın hatırına geliyor. Bu neden?

“—Eğer bu sineklerin, böceklerin, kelebeklerin, haşaratın başkaları tarafından yenmesi olmasa, çok kısa zamanda dünyanın bütün sathı o hayvanlarla dolar.” deniliyor.

Çünkü müthiş bir üreme kabiliyetleri varmış. Allah onları dengeliyor, buduyor. Nasıl sen bahçedeki asmanın dallarını kesiyorsun.

“—Aman kesme!”

“—Niye?”

“—Dalı var, meyve verecek.”

Kestiği zaman daha çok meyve veriyor. Kesmediği zaman, bir sene budamadığı zaman meyvesi daha az oluyor. Onun gibi her mahlûkun bir dengesi, bir miktarı var. Onu ötekisi yiyecek ki o dengelenme, budama tamam olsun; her şeyde hikmet var.

Geçtiğimiz yıllarda Avustralya’da bakmışlar bir mahlûk fazla büyüyor; “Bunun düşmanı nedir?” diye düşünmüşler; onu bulup getirmişler, oraya salıvermişler. O yeni gelen mahlûk ötekini bitirmiş, bu sefer onlar yayılmış. Eyvah! Bir başka bela. “Onu nasıl def edeceğiz?” diye düşünmeye başlamışlar. Yani tabiat dediğimiz, doğa dediğimiz şeyin dengesini tekrar rayına oturtuncaya kadar akla karayı seçmişler. Şimdi Avustralya’ya gitmek istediğin zaman eline mektup veriyorlar.

“—Avustralya’ya hiçbir canlı şey götüremezsin, tohum götüremezsin, hayvan götüremezsin.”

Bir sürü yasaklar koymuşlar. 20 bin dolara kadar ceza.

Allah, tabiatın dengesini çok güzel kurmuş. Biz bir yerine müdahale etmek istediğimiz zaman, hassas kuyumcu terazisi gibi bozuyoruz. Bozulduğu zaman da kolay kolay düzeltemiyorsun. Denizlerde hayat sönüyor, akarsularda hayat sönüyor, hava kirliliği artıyor. Birçok şey oluyor. Hepsinin sebebi var ama bu, Allah'ın kendi koyduğu kanun. Biz ona karışamayız. Biz; Allah'ın kanununun bize emrettiği, müsaade ettiği şeyleri yaparız.

“—Hocam ben o zaman koyun yemek istemiyorum.”

Sen bilirsin ama senin yaratılışında et yemek de var, ot yemek de var. Allah onları yiyenin diye senin için yaratmış. Sen bir şey yemezsen ölürsün, dünyayı koyunlar kaplar. Nizam böyle. Sen yemezsen kurtlar yer. Bu işin sistemi böyle. Allah'ın müsaade ettiği şeyi yaparız, müsaade etmediği şeyi yapmayız. (*Küllü mudırrın yuktel*)
“Her zararlı mahlûk öldürülür.”

Peki o zararlı mahlûku niye yaratmış?

Başka bir sebep için yaratmış. O sebebi aşım da sana doğru geldiği zaman sen onu öldürebilirsin. Onun yaratılışının yönü

başka. Sana doğru geldiği zaman sen onu öldürürsün. Meselâ akrep öldürülür. Mâlûm, hacca gideceklere bir sürü bilgiyi birden vermeye çalıştığın zaman, adamın aklı karışıyor.

Bizim hacılardan bir tanesi Arafat'a çıkmış, tabi ihramlı. Büyük bir akrep görmüş. “Öldürülür mü, öldürülmez mi, ihramda yasak mı?” diye tereddüt etmiş. Zararlı olduğu için ihramlı

iken de öldürülür. Ama millete öldürülür desen de “Hani canlı öldürülmeyecekti.” diye hatırında ters kalabiliyor. Bir şeyi hatırına iyi yerleştirememişse, o heyecan esnasında yarım bilgiyi karıştırıyor.

Bizim orada hacı kardeşlerimizden bir tanesi “Öldürülür mü, öldürülmez mi?” derken, akrep yıldırım gibi bir seğirtmiş, bacağına bir vurmuş; “—’Feleğimi şaşırdım, bir anda kendimi yerde buldum.” diyor.

Oranın akreplerinin zehri de azılı. Hastaneye kaldırmışlar, serum vermişler. Ondan sonra getirdiler. Titriyor, ayağı şişmiş.

(*Küllü mudırrın yuktelü*) “Zararlı olan her mahlûk öldürülür.” Zararsızı öldüremezsin. “Ben fabrikatörüm, param çok, dürbünlü tüfeğim var, avlanmaya gidiyorum.” Gıdaya ihtiyacın var mı? “Yok, spor yapıyoruz.” Tüfeksiz spor yap, daldaki kuşlardan ne istiyorsun? Can yakıcılık. Sen bir saçma atıyorsun, bir tanesini öldürüyorsun, üç tanesi yaralı oluyor; günlerce oralarda topal topal dolaşiyor. Zararlıyı öldürürsün ama zararlı olmayan şeyi mecbur olmadıkça öldürme. Onu da Allah yaratmış, yaşasın. Ölümü senin elinden olmasın; merhametli olmak gerekiyor.

Ayrıca kâinatın en şerefli olan insana özel bir merhamet gerekiyor. Kuşlara da merhamet ederiz, leyleklere de merhamet ederiz, kedilere köpeklere de acırız, yaralarını tedavi ederiz; ilaç süreriz, sargı sararız. Ama en çok insana merhamet ederiz. Çünkü insan zübde-i

âlemdir, bu kâinatın özetidir, hülasasıdır. İnsan en kıymetli mahlûktur. İnsana izzet ve hürmet her şeyden fazla gelir. Hatta yine hadîs-i şerîflerde geçiyor:

“—İnsanın gönlü Kâbe gibidir.”

Ma’rifetullah dediğimiz ilâhî bilgi; Allah’ı bilme, tanıma orada karar kılıyor. Allah’ı bilen insanın gönlü, Kâbe’den daha şerefli oluyor. Onu kırmamak gerekiyor, izzet etmek gerekiyor. Dünyanın neresinde olursa olsun insana yardım etmek gerekiyor, yardımcı olmak gerekiyor.

“—Sınırın bu tarafı tamam, öbür tarafı kahrolsun, mahvolsun.” Olmaz! O da Allah’ın kuludur, yazıktır.

Somali’de bir zalim idare başa geçmiş, orada alimleri yakmış. Yirminci Yüzyıl’da alimi yakmış, hala hazmedemiyorum. “Bu ne merhametsizlik!” diye acımamız gerekiyor. Dünyanın neresinde olursa olsun mazlumu desteklemeliyiz, zalimi protesto etmeliyiz. Zalimin zulmüne engel olmaya çalışmalıyız. Sel, zelzele, yangın veya kıtlık felaketi geçirmiş insanlara da yardım etmeliyiz.

El-hamdü lillâh, Türkiye Allah’ın nimetlerini bol verdiği bir ülke. Allah’ın öyle diyarları var ki biz şimdi burada soğutma cihazı çalışırken, gölgeli yerde, kubbenin altında bile buram buram terlerken, dışarıda çatır çatır 50 derece, 60 derece, taşın üstüne yumurtayı koyduğun zaman pişecek kadar sıcak olan yerler var.

Ayrıca su yok, gıda yok, kuraklıktan toprak çatlamış; insanlar susuzluktan, açlıktan ölüp

gidiyorlar, hayvanlar ölüyor, bir deri bir kemik kalıyor. Merhamet etmeliyiz, yardım etmeliyiz. Türkiye'nin de şarkında, garbında nice mazlum insanlar, nice zavallılar var, nice fakirler var.

İnsan şöyle biraz gezmeli. Cumartesi, Pazar oldu mu herkes; "İstanbul'un en sefalı yeri neresi?" deyip oraya gidiyor. Bir de; "İstanbul'un en zavallı yeri neresi?" diye araştırın da bir Pazar da oraya gidin, bir tatil günü de oraya gidin! Bir gecekondlu muhitinde, bir ara sokakta veya sokaksız yerlerde, aralarda bir dolaşın, çocukların haline bir bakın!

O donsuz çocuklar, pabuçsuz yavrucuklar; o zavallı, çıbanlı, hastalıklı insanlar... O evler, o evlerin içindeki durumlar, anası babası ölmüş yetimler, kocası ölmüş dullar. Ne yaparlar; ne yer ne içerler, nasıl yaşarlar? Onları bilenler kimlerdir? O caminin imanına gidip bir sorun:

"—Acaba bu semtte zekât verebileceğim, hakikaten fakir kim var?"

Merhametli olalım! Allah'ın rahmetine ermenin yolu mahlûkatına merhametli olmaktır. İnşaallah bundan sonra, bu hadîs-i şerîfi okuduktan sonra hepimiz merhametin her türüne sahip olarak, bu hususta gayretli oluruz.

c. Allah Ümit Kesene Gazab Eder

Üçüncü, 11. hadîs-i şerîf. Bu hadîs-i şerîfi Deylemî rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.243, no:8078; el-Münteci' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.256, no:10418; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIV,

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا غَضِبْتُ عَلَى أَحَدٍ غَضِبِي
عَلَى عَبْدٍ أَتَى مَعْصِيَةً فَتَعَاظَمَهَا فِي جَنْبِ عَفْوِي
فَلَوْ كُنْتُ مُعَجِّلاً الْعُقُوبَةَ أَوْ كَانَتِ الْعَجَلَةُ مِنْ
شَأْنِي لَعَجَّلْتُهَا لِلْقَانِطِينَ مِنْ رَحْمَتِي وَلَوْ لَمْ أَرْحَمْ
عِبَادِي إِلَّا مِنْ خَوْفِهِمْ مِنَ الْوُقُوفِ بَيْنَ يَدَيَّ
لَشَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُمْ وَجَعَلْتُ ثَوَابَهُمْ مِنَ الْأَمْنِ لِمَا

خَافُوا

(الديلمى عن المنتجع)

RE. 513/11 (*Yekülü'llàhu azze ve celle: Mâ gadabtü alâ ehadin gadabî alâ abdin etâ ma'siyeten feteâzamehâ fî cenbi afvî, felev küntü muaccile'l-ukûbeti ev kâneti'l-aceletü min şe'nî leacceltühâ li'l-kânitîne min rahmetî, ve lev lem erham ibâdî, illâ min havfihim mine'l-vukûfi beyne yedeyye leşekertü zâlike lehüm ve cealtü sevâbehüm mine'l-emni limâ hâfü.*)

Şöyle bir mânası var, Allahu âlem:

(*Yekülü'llàhu azze ve celle*) “Aziz ve Celil olan; ne dilerse yapan, her yerde her şeye hakim ve galip olan, azamet ve celal sahibi Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur ki:

(*Mâ gadabtü alâ ehadin gadabî alâ abdin etâ ma'siyeten feteâzamehâ fî cenbi afvî*) “Bir günah işleyip de, o günahı gözünde büyütüp,

benim affımın yanında o günahı büyük görüp, ‘Allah beni affetmez.’ sanan insana ettiğim kadar kimseye gazap etmem; en çok ona gazap ederim.”

(*Felev küntü muaccile’l-ukùbeti ev kâneti’l-aceletü min şe’nî leacceltühâ li’l-kànitîne min rahmetî,*) “Eğer ben cezayı hemen verici olsaydım, eğer acele benim şânımdan olsaydı ilk önce yaptığı günahıtan dolayı benim rahmetimden ümitsizliğe düşmüş olanları, ümidini kesenleri cezalandırırdım.”

(*Ve lev lem erham ibâdî, illâ min havfihim mine’l-vukûfi beyne yedeyye*) “Eğer ben kullarıma merhamet etmemiş olsaydım, benim huzurumdaki o korkularından dolayı onlara merhamet ederdim.”

Halbuki buyrulmuş ki:⁶

قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ سَبَقْتُ رَحْمَتِي غَضَبِي

(م. عن أبي هريرة)

(*Kale’llàhu azze ve celle: Sebekat rahmetî gadabî*) “Aziz ve Celîl olan Allah buyurdu ki: Rahmetim gazabımı geçti.”

Erhamü’r-râhimîn olduğunu bildiriyor.

Bu mânaları size sizin anlayacağınız dille, benim anladığım şekilde anlatmaya çalışayım. Bu hadîs-i şerîfte iki büyük mânevî ve ilâhî

⁶ Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.307, no:4940; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.242, no:7297; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.13, no:1036; Deylemî, *Müsnedü’lFirdevs*, c.III, s.176, no:4474; Ebû Hüreyre RA’dan.

kanuna işaret var:

Bir kulun günahı, suçu, kabahati, edepsizliği ne kadar çok olursa olsun, Allah affedebilir! Allah'ın affından, rahmetinden ümit kesmek yasaktır! Allah affetmeye kadirdir.

“—Allah herkesi affeder ama benim suçum çok büyük, beni affetmez.”

Öyle şey yok! İşte böyle düşünmek yanlış. Allah suçlunun suçu ne kadar çok olursa olsun, affeder. Allah, affedilmeyeceğini sanan kimseye kızıyor. En çok ona kızıyor.

“—Peygamber Efendimiz bunu neden bildirmiş?”

Hepimiz suçluyuz, günahlıyız, kabahatliyiz, yüzümüz kara... Bu gibi kuvvetli hadîs-i şerîfler, ikazlar olmasaydı belki ümitsizliğe düşerdik. “Korkmayın! Allah'ın rahmeti geniş.” demiş oluyor. Korkmayın, ümidi kesmeyin!

“—Ama çok kabahat ettim hocam.”

Ne kadar edersen et! Anlatamadık mı? Ne kadar kabahat edersen et, Allah'ın rahmetinden ümidini kesme, korkma! Allah Erhamü'r-râhimîn'dir, bağışlar!

Peygamber Efendimiz, bu duyguyu vermek için böyle söylüyor.

Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Rûz-i mahşerde Allah-u Teâlâ Hazretleri kullarına öyle merhamet edecek, öyle rahmet ile tecelli edecek, öyle affedecek ki bir ara şeytan bile heveslenecek, şeytan bile ümitlenecek.”

Ama onu affetmeyecek. Ona lânet etti,

huzurundan kovdu. O edepsizi cehenneme müstahak kıldı, o ebediyen yanacak. Rahmetinin tecellisi o kadar çok ki, o bile heveslenecek.

Onun için:

“—Ey ayyaşlar, ey sarhoşlar, ey günahkârlar, ey kumarbazlar, ey katiller, ey hırsızlar, ey arsızlar, ey edepsizler, ey küçüklü büyüklü, geceli gündüzlü günah işlemiş olan, içinde bu günahın acısı ile yanıp duran Allah’ın kulları! Ümitsizliğe düşmeyin, ıslah olun! Allah günahları bağışlar, affeder.”

Affetmek onun o kadar önem verdiği bir şey ki, affından ümit kesene gazap ediyor. Anlatılmak istenen konunun birisi bu. Ümit kesmeyeceğiz. Ümit kesmek yasak ve günah... Suçun ne kadar çok olursa olsun, Allah’tan ümit kesmek yok!

Kimisi bana anlatamıyor da:

“—Hocam, benim şimdiki halime bakma, eskiden çok fena bir insandım. Şu haltı karıştırmıştım, şu naneyi yemiştim.”

Tamam, biliyorum fena, isterse söylemesin. Söylemesine de lüzum yok. Allah affeder.

“—Yâ Rabbi! Can u gönülden tevbe ediyorum, affet beni. Çok edepsizlik ettim, çok fena yaptım, yapmamam gerekiyordu, affet yâ Rabbi!” diye tevbe etti mi, Allah affeder.

Can u gönülden bir daha yapmamaya azmetti mi, ihlâs ile tevbe etti mi Allah affeder.

“—Hocam, ben böyle bir tevbe ile tevbe etmişim, yapmayacağıma söz vermişim ama yine bir akşam arkadaşlarım beni kandırdı, bir

edepsizlik daha yaptım.”

Tevbenden sonra yine tevbe et. Çünkü kullar tevbe ettikçe Allah affediyor. Tevbede pişmanlık şarttır, bir daha işlememeye azmetmek şarttır. Bir daha işlemeyi aklında tutup da, “Ben şimdi bir tevbe edeyim ama nasıl olsa yine yaparım. Nasıl olsa hoca da müsaade etti, ‘Yine tevbe et!’ dedi, yine tevbe ederim.” demek olmaz.

Öyle şey yok! Allah her şeyi biliyor, kalpleri biliyor. Allah’ın şamarına uğrar insan, ne olacağı belli olmaz. Bazen büyük felaketler pat diye gelir. Bakıyorsun adam kahveye girmiş; bir doğal afet geliyor. Maçka’da heyelan oldu; Allah dağı başlarına geçirmede mi? O kahveye girmiş insanların hâlet-i rûhiyesini bir düşünün. Kahveye girdiler, belki televizyon seyrediyorlardı, belki münasebetsiz şeyler konuşuyorlardı; ne oluyordu, bilmiyoruz ki. Belki televizyonda bir şarkıcı şarkı söylüyordu, belki bir dansöz göbek dansı, oryantal danslar yapıyordu. Küt! Koca bir dağ, insanın tepesine geçebiliyor; belli olmaz.

Güney Amerika’da bir yanardağ patladı, bir kasaba lavlar altında kaldı. Allah’ın cezası nasıl gelecek, ne zaman gelecek bilinmez, onun için daima titreyip, edepli olmak gerekiyor. Kullar tevbe ediyor; ihlâsla, yapmamaya niyet ederek tevbe ediyor da ondan sonra şeytan zayıflığından dolayı onu yine kandırıyor, yine bir hata ediyor. Allah yine affeder. İnsanoğlu bu hataları yapıyor. Bazı kimseler böyle oluyor.

Asıl olan yapmamaya azmetmek. Ama

yapmamaya azmettiği halde yine bir hata etmişse, yine tevbe etsin, Allah yine bağışlar. Niyeti iyi olmak şartıyla yine bağışlar. Yalnız bir taraftan da, “Ben niye bu tevbemde karar kılamıyorum, bunun bir çaresini bulayım.” diye çare araması gerekiyor. Çünkü o zayıflık bir gün onu perişan eder.

Tevbe ediyor, günaha düşüyor; bir gün sille gelir, pattadak ezilir, bir yerde belâsını bulur. Ona da dikkat etmek gerekiyor. Allah’tan korkmak, ondan yardım istemek, ona ihtiyacını arz etmek gerekiyor.

“—Yâ Rabbi! Zayıfım, işte görüyorsun. Sana candan tevbe ettim; şeytan yine kandırdı, nefsim yine kandırdı. Bana yardım et, şu melunu yeneyim yâ Rabbi! Şu şeytana maskara olmayayım yâ

Rabbi! Bana günahı işlettirdikten sonra kim bilir belki de karşıma geçip kıs kıs gülüyordur bu mel’un; bana bu düşmanı güldürtme yâ Rabbi!” diye, yine Allah’a sığınmak gerekiyor.

Bu hadîs-i şerîften çıkacak ana fikir bu... Günahkârız. Kimisi kendisini salıveriyor; “Artık ben battım, battı balık yan gider. Artık ben ıslah olmam.” diyor, bir perişanlık içinde günaha devam ediyor.

“—Bitmişim hocam, benim hayatım mahvolmuş. Beni boş ver, kurtarmaya çalışma!” diyor.

Olmaz, bitmişim diye bir şey yok. “Allah affedebilir.” diyeceğiz, bu rahmeti düşüneceğiz ama, gazabından da korkacağız. Allah’ın işi oyuna gelmez, tevbesi de oyuna gelmez. Biz iyi

niyetle tevbe edeceğiz, bir daha hiç yapmamaya azmedeceğiz.

d. Arşın Gölgesinde Gölgeleenecek Kimseler

Hadîs-i şerîfin öbür tarafındaki mâna da:

“Mahşer günü olduğu zaman kullar; Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzurunda, divanda diz çöküp başları öne eğik duracaklar, elli bin yıl bekleyecekler.”

Burada birazcık tere tahammül edemiyoruz; cübbenin altında gömleğim sıırılsıklam. Sizin de öyle, alnınızdan terler fışkırıyor; görüyorum. Biz şurada gölgede bile birazcık tere tahammül edemiyoruz. Güneş mahşer halkının tepesine yaklaştırılacak, güneşten beyinleri kaynayacak. Terleri yetmiş arşın toprağa işleyecek. Aşağıya doğru ve kulakları hizasına kadar ter çıkacak. Kimisinin dudakları hizasına çıkacak kimisinin ağızlarını gemleyecek; öyle ter boşanacak. Elli bin yıl bekleyecekler. Buna “Arasat'ta vukuf” deniyor. Arasat meydanında, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin, huzur-u rabbi'l-izzetinde divana durmak; zor, uzun, korkunç, sıkıntılı, cefalı bir bekleyiştir. Bu bekleyiş çok acı, çok zor bir bekleyiş, bundan çok korkmamız gerekiyor.

Peygamber Efendimiz'in bazı hadîs-i şerîflerinde bildiriliyor; Allah'ın bazı has kulları bu tehlikeli, uzun, sıkıntılı bekleyiştten mahfuz olacak, Allah onları Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde oturtacak, nurdan minberlerde safa sürecekler, elli bin yıllık zaman onlara bir namaz kılımı kadar kolay bir vakit gibi gelecek. Allah onlara, o bahtiyar-

lara mahşer gününün sıkıntılarını duyurmaya-
cak.

“—Kim onlar?”

Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri buyuruyor
ki:⁷

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ إِمَامٌ
عَادِلٌ وَشَابُّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَرَجُلٌ
قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسَاجِدِ وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ
اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ
ذَاتُ حُسْنٍ وَجَمَالَ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَرَجُلٌ
تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالَهُ مَا
تُنْفِقُ يَمِينُهُ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ
عَيْنَاهُ

(خ. م. ت. ن. حم. عن أبي هريرة)

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.234, no:629; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.715, no:1031; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.598, no:2391; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.222, no:5380; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.952, no:1709; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.439, no:9663; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.185, no:358; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.338, no:4486; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.251, no:6324; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.405, no:549; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.16424; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.461, no:5921; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.47, no:80; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*Seb'atün yuzillühümü'llàhu fî zıllihî, yevme lâ zılle illâ zıllühû*) “Yedi sınıf insan vardır ki, Allah-u Teâlâ onları, hiçbir gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde, Arş'ın gölgesinde gölgelendirir:

1. (*İmâmün àdilün*) Adaletli idareci;

2. (*Ve şâbbün neşee fî ibâdeti'llâhi azze ve celle*) Allah'a ibadetle büyüyen genç...”

İçinizde gençler var, Allah razı olsun. Bu istikrarlı hallerine böyle devam ederlerse o zümreden olabilirler.

3. (*Ve racülün kalbühû muallekun bi'l-mesâcid*) “Kalbi mescidlere bağlı kimse; akli fikri ibadette, mescidde olan ibadet düşkünü insan.

4. (*Ve racülâni tehâbbâ fi'llâhi, ictemea ileyhi ve teferraka ileyhi*) Allah için birbirini seven, bu uğurda bir araya gelip, bu sevgi ile ayrılan iki kimse...

5. (*Ve racülün deathü'mraetün zâte hüsnin ve cemâlin, fekâle: İnnî ehâfu'llâh*) Mevkî sahibi olan güzel bir kadın tarafından birlikte olmaya çağırıldığı halde, ‘Ben Allah'tan korkarım, o işi yapmam!’ cevabı ile karşılık veren, kendisine hâkim olup günaha düşmeyen kimse.

6. (*Ve racülün tesaddaka bi-sadakatin feehfâhâ hattâ lâ ta'leme şimâlühû mâ tünfikuyemînühû*) Sağ elinin verdiği sadakayı sol eli bilmeyecek şekilde gösterişsiz, gizli sadaka veren kimse; gösteriştan uzak hayır yapıcı hayır sahipleri.

7. (*Ve racülün zekera'llâhe hàliyen fefâdat aynâhü.*) Tenha yerde gizliden gizliye Allah'ı

zikredip, gözyaşı döküp ağlayan kimse...”

İşte bunlar Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenecek olan kimseler.

Bunların içinden hangisi bizim sıfatımıza uyuyor, düşünün. Şunlar uyuyor ki; biz birbirimizin ihvanıyız, kardeşleriyiz. Eğer biz bu kardeşliği candan yaparsak, candan ihvan olabilirsek, hakiki kardeş olabilirsek Arş-ı âlâ'nın gölgesinde gölgelenebiliriz.

Eğer zikrimizi güzel yaparsak; geceleri, gündüzleri, tenhalarda, Allah Allah diyerek gözyaşı dökersek, bizi de Allah-u Teâlâ Hazretleri Arş'ının gölgesinde gölgelendirir. Dileriz ki Rabbimiz bizi, Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelendirdiği bahtiyarların arasına katsın, onlardan eylesin...

Şimdi oradaki bekleyişin çok zor olmasından ve orada insanlar müthiş bir korkuya kapılacağından, Allah'ın hiç başka rahmeti olmasa oradaki bekleyişlerindeki korkularından dolayı, onların karşılığı olarak, Allah mü'minleri dâru's-selâmı olan cennetine dahil edecek.

Arasat meydanındaki o bekleyişin mukabilinde, sevgili kullarını cennetine sokacak, merhamet edecek; başka hiç merhamet olmasa orada bulduklarının çektiğinin karşılığı olarak cennetine koyacak. Yani oradaki bekleyiş zor olacak ama, oradaki bekleyişten sonra mü'minler Allah'ın huzuruna gelecekler.

Muhterem kardeşlerim!

Hadîs-i şerifleri insan dikkatli bir şekilde okursa, görülür ki aslında cehenneme girmek çok zordur. Çünkü cennete girmenin yolları çok fazla ve çok kolay... Bakıyorsun; ah böyle bir cennete girecek bir insan; girdik gitti, garanti cennet diyecek gibi oluyor insan...

O bakımdan cehenneme girmek zor. Fakat biz insanoğulları çok edepsiz mahluklarız. Cennete girelim diye böyle sevk edildiğimiz halde “Bu tarafa gidin be mübarekler, cennet bu tarafta...” dememize rağmen, yok ayak altından kaçıp, koltuk altından sıyrılıp ille cehenneme balıklama atlamak gibi bir halimiz var. Zorla, “İlle o tarafa gideceğim!” diye bir hal var insanoğullarında; hayret edici bir şey...

“—Mü’min misin?”

“—Mü’minim.”

“—Cennetin varlığına inanıyor musun?”

“—İnanıyorum elbette...”

“—Niye cehennemden kaçınmazsın? Niye cennete çalışmazsın?”

Akıl almaz, bu zamanın insanlarını akıl almaz. Hadi zamane insanının işi böyle, hiç düşünmemesini birazcık anladık da, mü’minleri anlayamadık... Mü’min ama cehennemden kaçınmıyor, cennete gitmeye şevk göstermiyor.

Allah şuur versin... Şuur vermeden insan mantar gibi bir şey oluyor. Hiçbir şey olmaz.

Fâtiha-i şerife mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN
03. 07. 1988 - İskenderpaŐa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak
ulaŐmak için tıklayınız.](#)

